

26.6.2020

Asianro 169/00.01.00.00.00/2020

Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kestävän metsätalouden määräaikaisen rauhoituslain 48 § muuttamisesta

viite: VN/10126/2020-MMM 3

Lausunto hallituksen esitykseksi laiksi kestävän metsätalouden määräaikaisen rauhoituslain 48 § muuttamisesta

Suomen riistakeskus kiittää maa- ja metsätalousministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto KEMERA lain jatkosta. Näkemyksemme mukaan KEMERAN jatkaminen edellyttäisi sitä, että pitäisi huolehtia siitä, että Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteet luonnon monimuotoisuuden hoitoon ja ilmastonmuutoksen torjuntaan otettaisiin paremmin huomioon kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännössä. Tämä voisi onnistua tekemällä pieniä muutoksia valtioneuvoston asetukseen.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan on kirjattu monia talousmetsien luonnonhoidon tavoitteita, joista ainakin osaa voidaan edesauttaa muuttamalla kestävän metsätalouden rahoituslain ja asetuksen kriteerejä. Marinin hallitusohjelman tavoitteena on edistää talousmetsien luonnonhoitoa, kuten lahoppuun, ja kantojen jättöä, kulotusta, tekopötkelöitä, riistatiheikköjä, suojavyöhykkeitä ja vesistövaikutusten pienentämiseen tähtäviä toimia. Hallitusohjelman mukaan valtion ei tule rahoittaa toimia, jotka ovat hallitusohjelman tavoitteiden vastaisia ja KEMERAan käytettävät resurssit ovat mittakaavaltaan merkittäviä. Vaikka tuen hakijoilta on tullut toive siitä, että tukijärjestelmä säilyisi ilman keskeytyksiä niin hallitusohjelman tavoitteen toteuttaminen lienee ensisijaista. Näkemyksemme mukaan KEMERA tuesta vain hyvin pieni osa käytetään nykyisellään ympäristötavoitteiden edistämiseen.

Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan talousmetsien luonnon monimuotoisuuden tilan parantaminen onnistuisi lisäämällä ekologiaa ja ympäristöllisiä painotuksia KEMERAan. Pienetkin muutokset olisivat hyväksi ja tässä vaiheessa ensisijaisia ja helppoja muutoksia voivat olla esimerkiksi, että taimikon varhaishoidon ja taimikonhoidon kriteereissä tulisi huomioida monimuotoisuustavoitteet asettamalla tavoitteita sekapuustoisuuden lisäämisen ja riistatiheikköjen jättämisen osalta. Harkittavaksi tulisi ottaa turhaan ojitettujen suometsien ennallistamisen yhtenä tärkeänä painopistealueena. Lisäksi metsäluonnon hoitohankkeita tulee kehittää maanomistajalähtöisempään suuntaan ja rahoitukseen tulisi osoittaa nykyistä enemmän resursseja. Näkemyksemme mukaan ekologisten painotusten muuttaminen tukee ilmastonmuutoksen, vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden sekä monien riistalajien, kuten metsäkanalintujen elinympäristön hoitoa.

Kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännössä tulee huolehtia siitä, että metsien monimuotoisuuden ja riistan elinympäristöjen kannalta tärkeät asiat vaaditaan huomioon otettaviksi taimikon varhaishoidon sekä nuoren metsän hoidon toteutuksen vaatimustasoa määritettäessä. Nykyisessä tuessa oleva mahdollisuus jättää riistatiheiköitä maksimissaan 10 % alasta tulee muuttaa tuen saannin ehdoksi tai sen tulisi olla korotetun tuen peruste. Sopiva ala riistatiheikköjen jättämiselle on 5 % pinta-alasta. Riistatiheiköt olisi hyvä merkitä karkealla tasolla metsänomistajan toimesta metsään.fi -järjestelmään. Nuoren metsän kunnostuksen kriteereissä tulee huolehtia sekametsäluonteen säilyttämisestä karuja kasvupaikkoja lukuun ottamatta tai karuilla kasvupaikoilla siten, ettei puulajikoostumusta kavenneta aiemmasta. Pääpuulajin lisäksi taimikoissa tulisi säästää muita puulajeja vähintään 10 % jäljelle jäävästä runkoluvusta ja pohjapinta-alasta. Vähintään kolmen puulajin vaatimus olisi suositeltava tavoite. Erityisesti kuusikoissa sekapuustoisuusvaatimus tulee toteuttaa jopa kasvatettavan puuston kustannuksella, jotta kuusettumiseen ja erityisesti puhtaisiin kuusikoihin muutoin liittyvät vakavat vahinkoalttius- ja monimuotoisuusongelmat voidaan välttää.

Taimikon varhaishoidolla sekä myöhemmin tehtävillä varttuneen taimikon hoidolla sekä nuoren metsän kunnostuksella vaikutetaan metsäriistan saatavissa olevaan ravintoon ja suojaan ratkaisevasti vuosikymmeniksi eteenpäin. Riistatiheiköt ovat alueita, joilla turvataan riistaeläinten suoja ja ravinto metsän koko kiertoaikana. Riistatiheikköiden säilymisestä tulee huolehtia erityisesti suon ja kankaan reuna-alueilla ns. vaihettumisvyöhykkeillä sekä kosteikkopainanteissa kuvion sisällä. Näiden alueiden säilyttäminen tulee turvata sekä taimikon varhaishoidossa että myöhemmin tehtävässä nuoren metsän hoidossa.

Esitetyillä riistatiheikköjen määrillä ja sekapuustoisuuskriteereillä turvataan monien eläinlajien tarvitseman suojan sekä ravinnon saanti alueella myös käsittelyn jälkeen ja huolehditaan laaja-alaisesti metsäluonnon monimuotoisuudesta. Sekametsäisyyttä tukemalla turvataan poikasten selviämisen kannalta ensiarvoisen tärkeän mustikkavarvikon ja siellä elävän, varhaispoikasvaiheessa kriittisen tärkeän hyönteislajiston (mm. mittariperhosen toukat), säilyminen. Erityisen tärkeää on ns. kellarikuusikoiksi kehittyvien puhtaiden kuusikoiden välttäminen. Näillä kohteilla lehtipuut ja mänty turvaavat valon pääsyn kenttäkerrokseen, mikä mahdollistaa mustikan ja muun varpukasvillisuuden säilymisen. Männiköt ja koivikot puolestaan tarvitsevat kuusta metsäkanalinnuille ja muulle pienriistalle suojaa tuovaksi rakennepiirteeksi. Suoja maanpinnan lähellä on mustikan määrän ja lahoppuun määrän ohella rakennepiirre, jonka määrässä nykyiset talousmetsät eroavat selvästi luonnonmetsistä.

Luonnonvarakeskuksen koordinoimassa Sompia -hankkeessa on tehty hyviä ja samansuuntaisia parannusehdotuksia suometsien hoitoon. Hankkeen politiikkasuosituksissa metsätalouden kannustinjärjestelmästä tulisi poistaa tuki suometsien kunnostusajituksille, kannustaa jatkuvapitteisyyteen metsänhoitoon turvemaidella sekä lisätä soiden aktiivista ennallistamista.

Jarkko Nurmi
riistatalouspäälikkö

Lausunnon valmisteli Suomen riistakeskuksessa Marko Svensberg, Janne Miettinen ja Mirja Rantala

